

24.8.2018

Professori Seppo Koskinen

Viite

Asia **Selvityshenkilön asettaminen**

Taiteilija-allianssimalli

Taiteilija-allianssin perusajatuksena on pienentää kuilua vakinaisesti työllistettyjen ja freelancer-kentän välillä luomalla ammattimaisesti toimiville ja allianssin jäsenyyuskriteerit täyttävälle freelancereille ammatillinen, taloudellinen ja sosiaalinen turvaverkko työsuhteiden muodossa. Tavoitteena on lisätä freelancerkentän mahdollisuuksia jatkuvaan ammattimaiseen työskentelyyn.

Pohjoismaissa taiteilija-allianssimalli on käytössä Ruotsissa ja Norjassa.

Ruotsissa toimii *Teateralliansen*, *Dansalliansen* sekä *Musikalliansen*. Alliansseihin palkatut näyttelijät ovat jatkuvassa työsuhteessa allianssiin. Taiteilijat ottavat työvapaata (tjänstledigt) allianssista siksi ajaksi, kun työskentelevät muualla, ja palaavat allianssin palvelukseen silloin kun heillä ei ole muuta työtä. Allianssien jäsenyydet ovat määräaikaista, mutta niitä on mahdollisuus jatkaa. Ylipäänsä jäseneksi on mahdollista päästä ensimmäistä kertaa silloin, kun taiteilijan työllistymisaste oman alan töihin on määrättynä ajanjaksona tarpeeksi suuri. Alliansseihin rekrytoidaan aika ajoin uusia jäseniä. Teatteriallianssissa on jäseniä tällä hetkellä noin 160 näyttelijää, Tanssiallianssissa on noin 80 tanssitaiteilijaa ja Musiikkiallianssissa noin 150 muusikkoa. Allianssien valtionavun myöntää Ruotsin kulttuuriministeriö Kulturrådetin kautta. Järjestelmä ei ole kytköksissä työttömyysturvajärjestelmään.

Toimintamallilla on arvioitu olevan taloudellisia, sosiaalisia ja ammatillisia hyötynäkökulmia niihin kuuluville taiteilijoille.

Norjassa on olemassa vastaava yhteinen ammattilaisten allianssi teatteritaiteen ja tanssitaiteen alalla kuin Ruotsissa, *Skuespiller- og danseralliansen*. Norjan allianssin jäsenenä on tällä hetkellä 56 taiteilijaa. Vuonna 2015 julkaistua Norjan kulttuuripolitiikan autonomiaa ja taloutta koskeva selvitys (Kunstens autonomi och kunstens økonomi) nimeää suosituksissaan allianssin toiminnan vakiinnuttamisen ja laajentamisen mahdollisesti myös toisille taiteenaloille, kuten musiikkiin.

Tanskassa ei ole käytössä Ruotsin ja Norjan mallia vastaavia, säännöllistä ansiotuloa mahdollistavia taiteenalojen alliansseja. Taiteilijoille kohdistuvat tuet ammatin

harjoittamiseen kanavoidaan Statens Kunstfondin kautta esimerkiksi työstipendeinä ja apurahoina.

Eduskunnan osoittama vuoden 2018 valtion talousarviossa määrärahan taiteilija-allianssimallia koskevaan selvitystyöhön opetus- ja kulttuuriministeriö asettaa Teidät, professori Seppo Koskinen, selvityshenkilöksi tehtävänä kartoittaa allianssitoiminnan käyttöönoton edellytyksiä Suomessa.

Selvityksessä tulee muodostaa kokonaisnäkemys taiteilija-allianssimallin toteuttamismahdollisuuksista Suomessa sekä malliin liittyvistä lainsäädännöllisistä kysymyksistä ja niiden ratkaisemiseksi mahdollisesti tarvittavista lainsäädännön muutoksista.

Selvityksessä tulee tarkastella erityisesti seuraavia asioita:

- 1) Taiteilija-allianssimallia koskevat työoikeudelliset kysymykset:
 - a) Kuinka taiteilija-allianssimalli olisi toteutettavissa voimassa olevien työoikeudellisten säännösten puitteissa?
 - b) Rajoittaako voimassa oleva sääntely mallin toteuttamista ja millä lainsäädännöllisillä muutoksilla sen toimivuutta voitaisiin parantaa?
- 2) Taiteilija-allianssimallin suhde Suomen sosiaali- ja työttömyysturvaan.
- 3) Taiteilija-allianssimallin vaikutukset työmarkkinoihin sekä yritysten väliseen kilpailuun.
- 4) Taiteilija-allianssimallin piiriin otettavien taiteilijoiden valintakriteerit.
- 5) Taiteilija-allianssimallin rahoitus.
- 6) Taiteilija-allianssin organisointi ja sen oikeudellinen muoto.
- 7) Muut mahdolliset selvitystyön aikana esiin tulevat asiat.

Selvityshenkilön tulee selvitystä tehdessään perehtyä Ruotsin ja Norjan taiteilija-allianssimalleihin ja niiden lähtökohtiin. Selvityshenkilön tulee olla yhteydessä eri hallinnonalojen viranomaisiin. Selvitystyön tukena toimii ohjausryhmä, jonka muodostavat ylijohtaja Riitta Kaivosoja (puheenjohtaja), kulttuuriasianneuvos Petra Havu ja vanhempi hallitussihteeri Rami Sampalahti opetus- ja kulttuuriministeriöstä, hallitusneuvos Jan Hjelt työ- ja elinkeinoministeriöstä sekä hallitusneuvos Erik Strömberg sosiaali- ja terveystieteiden ministeriöstä.

Selvitys tulee toimittaa opetus- ja kulttuuriministeriölle viimeistään 31.12.2018.

Selvitystyöstä ja maksettavasta palkkiosta tehdään erillinen sopimus.

Eurooppa-, kulttuuri- ja urheiluministeri

Sampo Terho

Hallitussihteeri

Elina Anttila

Tiedoksi Kansliapäällikkö Anita Lehtikoinen
Erityisavustaja Toni Kokko
Ylijohtaja Riitta Kaivosoja
Kulttuuriasiainneuvos Petra Havu
Vanhempi hallitussihteeri Rami Sampalahti
Hallitusneuvos Erik Strömberg STM
Hallitusneuvos Jan Hjelt TEM